

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра філологічних дисциплін з методиками викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Івритюк С. В. *С.В.Івритюк*
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№15616102019

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА З
ПРАКТИКУМОМ**

підготовки освітнього ступеня бакалавр

галузі знань 01 «Освіта»

спеціальності 013 «Початкова освіта»

освітньої програми «Початкова освіта»

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 013 «Початкова освіта», за освітньою програмою «Початкова освіта». – 2017. – 26 с.

Розробник: Данилюк О.К. – кандидат філологічних наук, доцент

Рецензент: Пріма Р.М. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філологічних дисциплін з методиками викладання

протокол № 1 від 10 вересня 2019 р.

В.о. завідувача кафедри

О. К. Данилюк

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол № 1 від 18 вересня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

В. З. Антонюк

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Данилюк О.К., 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристику навчальної дисципліни подаємо згідно з навчальними планами спеціальностей та представляємо у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 01 «Освіта/Педагогіка». Спеціальність: 013 «Початкова освіта» Освітній ступінь: бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>330/ 11</u>		Рік навчання <u>1,2</u>
		Семестр <u>1,2,3</u>
ІНДЗ: немає		Лекції <u>74</u> год.
		Практичні <u>94</u> год.
		Самостійна робота <u>140</u> год.
		Консультації <u>22</u> год.
Форма контролю: залік (1,2 сем.); екзамен (3 сем.)		

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» є нормативним документом Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою філології та методики початкової освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта, спеціальності 013 «Початкова освіта» денної форми навчання. Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Мета і завдання навчальної дисципліни: навчити студентів досконало володіти знаннями фонетичної, лексичної граматичної системи мови, сприяти підвищенню культури мовлення, виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок; завдання дисципліни полягають у тому, щоб системно засвоїти матеріал фонетичного, лексичного та граматичного мовних рівнів. Ґрунтовне теоретичне та практичне вивчення української мови сприятиме підвищенню культури мовлення студентів,

виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок; до важливих аспектів викладання дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» належить постійна увага до питань, пов'язаних із висвітленням відповідних мовних явищ у лінгвістичній літературі, орієнтація студентів на професійне застосування знань.

Предмет навчальної дисципліни: сучасна українська літературна мова.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Вивчення дисципліни спрямоване на формування таких компетентностей:

I. Загальні компетентності:

1. Світоглядна компетентність:

- наявність ціннісно-орієнтаційної позиції;
- розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.

2. Громадянська компетентність:

- здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України;
- здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень;
- уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

3. Комунікативна компетентність:

- здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності;
- здатність працювати у команді.

4. Інформаційна компетентність:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- здатність до ефективного використання інформаційних технологій в соціальній і професійній діяльності.

5. Науково-дослідницька компетентність:

- здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності;
- критична обізнаність та інтелектуальна чесність;
- здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання.

II. Фахові компетентності:

1. Організаційна компетентність:

- здатність планувати, організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію її суб'єктів;
- здатність до роботи в міждисциплінарній команді під керівництвом лідера (вчителя) у процесі вирішення навчально-педагогічних завдань;

2. Психолого-педагогічна компетентність:

- володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, знання закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості.

3. Лінгвістична компетентність:

- опанування знань про лінгвістику як науку, загальних відомостей про мову;
- перевірка знань і вмінь із фонетики, лексикології, граматики, синтаксису тощо.

4. Культурологічна компетентність:

- опанування відомостей про мову як національно-культурний феномен.

5. Методична компетентність:

- володіння дидактичними методами й прийомами та вміння застосовувати їх у процесі навчання.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач першого (бакалаврського) рівня повинен продемонструвати такі *результати навчання*:

Здатність здійснювати професійну науково-дослідну діяльність, використовуючи поглиблені знання професійно-орієнтованих гуманітарних наук, спеціалізованих філологічних дисциплін.

Здатність виявляти мовне явище, збирати матеріал, систематизувати та описувати його.

Здатність характеризувати основні поняття курсу; здійснювати фонетичний, лексичний, морфемний, словотвірний, морфологічний аналіз; пояснювати орфограми та пунктограми; практично володіти нормами сучасної української літературної мови; стилістично правильно оформлювати свою думку; послуговуватися всім лексичним багатством української мови, добирати синоніми, антоніми, фразеологізми, розпізнавати пароніми і вживати їх відповідно до значень; послуговуватися вербальними й невербальними засобами обміну інформацією; самостійно працювати над текстом.

Здатність аналізувати зміст сучасних текстів у контексті актуальних вимог сучасного мовознавства.

Здатність давати науково-методологічну оцінку явищам мовного процесу слов'янських країн у світовому контексті.

Здатність підготувати навчальні плани і програми, опрацювати наукову літературу для теоретичного викладу матеріалу, використовуючи поглиблені знання професійно-орієнтованих гуманітарних дисциплін.

Здатність застосовувати основи психології навчання та виховання, організаційні здібності, естетичну виразність і педагогічний артистизм, передовий досвід у навчально-виховному процесі.

Здатність користуватися різними методами при організації навчального процесу у початковій школі, володіти сучасними освітніми технологіями та методами викладання, питаннями організації позааудиторної виховної роботи.

Здатність кваліфіковано забезпечити писемну й усну комунікацію у різних галузях господарства, науки і культури українською мовою.

Здатність працювати з комп'ютерною технікою, володіти навичками комп'ютерного набору тексту, дотримуватися технологічних правил набору.

Здатність виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки, смислові та стилістичні вади в рукописах та сигнальних примірниках видавничих оригіналів.

Здатність здійснювати аналіз, систематизацію та прогноз певних мовних явищ, вміння розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів в сучасній українській мові, використовуючи поглиблені знання спеціалізованих мовознавчих дисциплін.

4.ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка й орфографія
2. Лексикологія. Фразеологія
3. Граматика. Морфеміка. Словотвір
4. Морфологія. Іменні частини мови.
5. Дієслово. Дієслівні форми.
6. Словосполучення. Просте речення.
7. Складне речення. 9 .Пряма і непряма і непрямамова.Пунктуація.

Структуру навчальної дисципліни представлено у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
І семестр Змістовий модуль 1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка й орфографія					
Тема 1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування. Основні стилеві різновиди писемної та усної форми української літературної мови.	8	2	2	4	
Тема 2. Фонетика. Предмет і завдання фонетики.	8	2	2	4	
Тема 3. Звукова характеристика української мови.	9	2	2	4	1
Тема 4. Фонетичні процеси в сучасній українській мові. Зміни приголосних у потоці мовлення.	5	2	4	2	
Тема 5. Фонологічна система	4	2	4		

сучасної української мови.					1
Тема 6. Чергування голосних та приголосних звуків.	4	2	2		1
Тема 7. Орфоепія.	4	2	2	2	
Тема 8. Графіка та орфографія	7	2	2	4	
Змістовий модуль 2. Лексикологія. Фразеологія					
Тема 9. Предмет і завдання лексикології української мови. Слово як основна лексична одиниця мови	7	2	2	4	
Тема 10. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми.	11	2	2	7	
Тема 11. Лексика української мови з погляду походження.	9	2	2	4	1
Тема 12. Лексика української мови з експресивно-стилістичного погляду та з погляду функціонування	8	2	2	3	1
Тема 13. Лексикографія.	10	2	2	4	2
Тема 14. Фразеологія української мови.	11	2	2	8	
Змістовий модуль 3. Граматика. Морфеміка. Словотвір					
Тема 15. Граматика як наука. Морфеміка.	11	2	4	6	1
Тема 16. Словотвір як розділ мовознавства.	11	2	4	6	1
Змістовий модуль 4. Морфологія. Іменні частини мови					
Тема 17. Морфологія. Іменник. Граматичні категорії іменника.	11	2	2	6	1
Тема 18. Прикметник як частина мови.	6	2	2	2	

Тема 19. Числівник як частина мови.	10	2	2	4	2
Тема 20. Займенник як частина мови.	9	2	2	4	1
II семестр					
Змістовий модуль 5. Дієслово. Дієслівні форми					
Тема 21. Дієслово як частина мови. Категорія виду дієслова. Категорія часу дієслова. Категорія способу дієслова	6	2	2	2	
Тема 22. Категорії перехідності/неперехідності дієслова. Категорія стану дієслова.	10	2		4	2
Тема 23. Категорії особи, числа й роду дієслова. Безособові дієслова.	9			4	1
Тема 24. Дієприкметник. Дієслівні форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> . Дієприслівник.	9	2	2	4	1
Тема 25. Прислівник.	6		2	2	
Тема 26. Службові частини мови. Прийменник .	6	2		1	1
Тема 27. Сполучник.	5		2	1	
Тема 28. Частка.	4			1	
Тема 29. Вигук.	3		2		
III семестр					
Змістовий модуль 6. Словосполучення. Просте речення.					
Тема 30. Предмет синтаксису. Одиниці синтаксису української мови. Словосполучення як синтаксична одиниця.	5	2	2	3	
Тема 31. Поняття про речення. Головні члени речення.	6	2	2	3	
Тема 32. Другорядні члени речення.	6	2	2	3	
Тема 33. Односкладні речення.	9	2	2	4	1
Тема 34. Неповне речення. Загальна	8	2	2	4	

характеристика простого ускладненого речення. Однорідні члени речення.					
Тема 35. Відокремлені члени речення. Відокремлення узгоджених і неузгоджених означень. Відокремлення прикладок.	6	2	2	2	
Тема 36. Відокремлені члени речення. Відокремлення додатків. Відокремлення обставин. Відокремлені уточнювальні члени речення.	7	2	2	2	1
Тема 37. Вставні та вставлені конструкції.	6	2	2	2	
Тема 38. Звертання. Поняття про звертання. Розділові знаки при звертаннях.	5	2	2	1	
Змістовий модуль 7. Складне речення. Пряма і непряма і непряма мова. Пунктуація.					
Тема 39. Типи складного речення. Складносурядні речення.	8	2	2	4	
Тема 40. Складнопідрядні речення, їх структурні особливості.	8	2	2	4	
Тема 41. Безсполучникові складні речення.	7	2	2	3	
Тема 42. Багатокомпонентні складні речення. Різновиди складних речень, в яких комбінуються сполучниковий і безсполучниковий зв'язки.	7	2	2	2	1
Усього	330	74	94	140	22

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема	Кількість годин
<p>I семестр Змістовий модуль 1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка й орфографія</p> <p><i>Українська мова — національна мова українського народу</i></p> <p>1. Українська мова — національна мова українського народу, одна із форм його національної культури. В.Сухомлинський про навчання дітей рідною мовою.</p> <p>2. Походження української мови. Періодизація історії української літературної мови. Місце української мови серед інших слов'янських мов.</p> <p>3. Літературна мова української народності: XII — I пол. ХУІІ ст.; 2 пол. ХУІІ — ХУІІІ ст. Розвиток української літературної мови на основі живої літературної мови:</p> <p>а) Період від Котляревського до Шевченка (кінець ХVІІІ — серед. ХІХ ст.);</p> <p>б) Тарас Шевченко — основоположник нової української літературної мови;</p> <p>в) дальший розвиток традицій Шевченка — удосконалення мови прози, поезії, драматургії (І. Франко, Леся Українка, М.Старицький, М.Коцюбинський та ін.).</p> <p>2. Поняття про норму. Норми української літературної мови.</p> <p>3. Видатні українські мовознавці ХІХ ст. — М.О.Максимович, О.О.Потебня, М.Г. Житецький, Б.Д. Грінченко.</p>	4
<p><i>Основні стильові різновиди писемної та усної форми української літературної мови</i></p> <p>1.Основні стильові різновиди писемної та усної форми української літературної мови.</p> <p>2.Поняття стилю. Принципи класифікації стилів.</p> <p>3.Стильові різновиди усної та писемної форм української літературної мови. Загальна характеристика функціональних стилів в українській мові.</p> <p>4.Взаємодія стилів в історії української літературної мови.</p>	4

<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості фонетичного і фонологічного аспектів вивчення звукового складу української літературної мови. 2. Звук. Три аспекти вивчення звуків мови. Охарактеризуйте кожен із них. 3. Різниця з артикуляційного боку голосних і приголосних звуків. 4. Чим зумовлюється введення терміна «фонема» і як трактується це поняття. 5. Зв'язок між звуком і фонемою. 	4
<p style="text-align: center;"><i>Звукова характеристика української мови</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які модифікації голосних і приголосних слід розрізняти ? 2. У чому виявляється системність фонемного складу мови ? 3. Які різновиди асиміляції існують ? У чому особливість дисимілятивних процесів? 4. Чим відрізняється фонетична транскрипція від фонематичної? 5. Що вивчає морфонологія? Який зв'язок між морфом і морфемою? 6. Чи всі зміни голосних і приголосних у мовленні можна назвати історичними? 	7
<p style="text-align: center;"><i>Фонологічна система сучасної української мови</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фонологія. Поняття про фонему. Головний вияв і варіанти фонем. 2. Запис текстів фонематичною транскрипцією. 3. Чергування голосних фонем. 4. Чергування приголосних фонем. 	8
<p style="text-align: center;"><i>Фонетичні процеси в сучасній українській мові</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різновиди модифікацій звуків у потоці мовлення. 2. Асиміляція та акомодация. 3. Природа асиміляції. 4. Асиміляція приголосних за: а) дзвінкістю; б) глухістю; в) м'якістю та твердістю; г) за місцем та способом творення. 5. Фонетична транскрипція. Запис текстів фонетичною транскрипцією. 	7
<p style="text-align: center;"><i>Орфоенія</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття орфоенії. 	

<ol style="list-style-type: none"> 2. Суспільне значення орфоепічних норм. 3. Основні орфоепічні риси української літературної мови. 4. Вимова голосних звуків. 5. Вимова приголосних звуків. 6. Випадки порушення орфоепічних норм. 	4
<p style="text-align: center;"><i>Графіка. Орфографія</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання нелітерних графічних знаків у писемному мовленні. 2. Зміни у написанні складних та іншомовних слів, передбачені в останньому виданні «Українського правопису». 3. Короткий огляд історичного розвитку української орфографії. 4. Вживання великої літери. Правопис слов'янських та чужомовних прізвищ. 5. Правопис слів іншомовного походження. 	4
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2. Лексикологія. Фразеологія <i>Предмет і завдання лексикології української мови. Семантичні зв'язки у словниковому складі</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінність між омонімією і багатозначністю. 2. Способи розмежування омонімії і полісемії (проілюструвати на конкретних прикладах). 3. Шляхи і причини утворення синонімів. 	4
<p style="text-align: center;"><i>Лексика української мови з погляду походження та функціонування</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінність іншомовних слів від інтернаціоналізмів. 2. Засвоєння й асимілювання іншомовної лексики в українській мові. 3. Територіальні діалектизми, соціальні діалектизми (жаргонізми, арготизми). 	2

<p style="text-align: center;">Лексикографія</p> <p>1. Лексикографія як розділ мовознавства. Загальна характеристика словників.</p> <p>2. Типи словників:</p> <p>а) перекладні словники;</p> <p>б) тлумачні словники;</p> <p>в) етимологічні словники;</p> <p>г) словники синонімів, антонімів, паронімів;</p> <p>д) орфографічні, орфоепічні та інші словники правильності мови;</p> <p>е) фразеологічні словники.</p> <p>3. Назвати найважливіші словники, видані до ХХ століття, у ХХ столітті, в останні роки.</p> <p>4. Сучасні словники української мови. Словники для молодших школярів.</p>	2
<p style="text-align: center;">Фразеологія</p> <p>1. Типи фразеологізмів за структурою і способом вираження.</p> <p>2. Переклад фразеологізмів з однієї мови на іншу.</p> <p>3. Джерела української фразеології. Проілюструвати прикладами.</p>	2
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 3. Граматика. Морфеміка. Словотвір Граматика як наука. Морфеміка</p> <p>1. Функціональні відмінності між кореневими і афіксальними морфемами.</p> <p>2. Типи афіксальних морфем.</p> <p>3. Особливості словотворчих і формотворчих морфем.</p> <p>4. Основа слова.</p> <p>5. Різниця похідної основи від непохідної, вільної основи від зв'язаної.</p> <p>6. Зміни в морфемній будові слова.</p>	6
<p style="text-align: center;">Словотвір як розділ мовознавства</p> <p>1. Охарактеризувати лексичне і граматичне значення слова.</p> <p>2. Зв'язок словотвору з лексикологією і граматиною.</p> <p>3. Способи творення, характерні лише для іменників.</p> <p>4. Типи формантів в українській мові.</p> <p>5. Охарактеризувати будову твірних, похідних основ.</p>	6
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 4. Морфологія. Частини мови Іменник</p> <p>1. Іменники, що мають тільки форму однини або тільки форму множини. Залишки форм двоїни в сучасній українській мові.</p> <p>2. Стилїстичне вживання паралельних форм числа іменників.</p> <p>3. Система відмінків у сучасній українській мові. Основні значення відмінків.</p>	6
Прикметник	

<ol style="list-style-type: none"> 1. Тверда і м'яка група прикметників. Словозміна прикметників. 2. Творення прикметників. Наголос у прикметниках. 	2
<p style="text-align: center;">Числівник</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правопис числівників. Наголос у числівниках. 2. Відмінювання числівників. 3. Різниця числівників та слів із кількісним значенням. 4. Групи числівників за морфологічними ознаками. Як розглядається це питання у шкільних підручниках? 5. У чому полягає специфіка парадигм кількісних числівників в українській мові. 6. Яку думку висловлюють мовознавці щодо порядкових числівників. 7. Синтаксичні функції числівника в українській мові. 8. Правила написання різних форм числівників. 	4
<p style="text-align: center;">Займенник</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливість займенника як самостійної частини мови. Чи всі займенники виконують дейктичну функцію? 2. Співвідношення займенників з частинами мови за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні. 3. Основні лексико-граматичні розряди займенників. 4. Існування специфічних випадків функціонування займенників. 	4
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 5. Дієслово. Дієслівні форми</p> <p style="text-align: center;">Дієслово</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дві основи дієслова, їх роль в утворенні дієслівних форм. Синтаксична роль дієслівних форм. 	10

<p>2. Категорія часу. Зв'язок категорії часу з категоріями способу й виду.</p> <p>3. Морфологічні і синтаксичні ознаки дієслова.</p> <p>4. Правопис е, и в особових закінченнях дієслів.</p> <p>5. Правопис частки не з дієсловами.</p> <p>6. Вживання м'якого знака у дієсловах наказового способу.</p>	
<p style="text-align: center;"><i>Дієслівні форми</i></p> <p>1. Активні дієприкметники теперішнього і минулого часу, особливості їх творення і вживання.</p> <p>2. Пасивні дієприкметники, їх творення і вживання.</p> <p>3. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду.</p> <p>4. Наголос дієприслівників.</p>	4
<p style="text-align: center;"><i>Прислівник</i></p> <p>1. Перехід інших частин мови у прислівники (адвербіалізація).</p> <p>2. Перехід прислівників у службові слова.</p> <p>3. Наголос у прислівниках. Правопис прислівників.</p>	2
<p style="text-align: center;"><i>Службові частини мови. Вигуки</i></p> <p>1. Правопис прийменників, сполучників, часток.</p> <p>2. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники.</p> <p>3. Значення вигуків. Структурно-семантичні розряди вигуків. Інтонаційні особливості вигуків.</p>	3
<p style="text-align: center;">III семестр</p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 6. Словосполучення. Просте речення</p> <p style="text-align: center;"><i>Предмет синтаксису. Одиниці синтаксису української мови.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Словосполучення як синтаксична одиниця.</i></p> <p>1. Словосполучення і сполуки слів.</p> <p>2. Типи речень за відношенням до дійсності. Сміслові, структурні, інтонаційні та стилістичні особливості речень кожного типу.</p> <p>3. Особливості поєднання різних типів присудка з підметом.</p> <p>4. Стилiстичне вираження різних форм присудків.</p> <p>5. Способи розмежування другорядних членів речення.</p> <p>6. Координація як синтаксичний зв'язок головних членів двоскладного речення (підмета і присудка), при якому відбувається повне або часткове уподібнення словоформ, що виражають ці члени.</p>	3
<p style="text-align: center;"><i>Поняття про речення. Головні члени речення</i></p> <p>1. Стилiстичне використання розповідних, питальних, спонукальних і окличних речень.</p> <p>2. Синтаксична група підмета; синтаксична група присудка у простому двоскладному реченні. Непоширені і поширені</p>	3

двоскладні речення. 3. Складені іменний і дієслівний присудки, їх структурні особливості.	
<i>Другорядні члени речення</i> 1. Розмежування неузгоджених означень і додатків у формі родового відмінка, залежних від іменників. Вираження неузгодженого означення словосполученням. 2. Місце прикладки у відношенні до означуваного слова. Написання прикладки з означуваним словом окремо і через дефіс. 3. Вираження додатка нерозкладним сполученням слів. 4. Види обставин за значенням і способом вираження.	3
<i>Односкладні речення</i> 1. Безособові речення, їх значення та різновиди за способами вираження в них головного члена. 2. Інфінітивні речення. 3. Номінативні речення, їх значення і різновиди. 4. Стилїстичні функції односкладних речень. 5. Синтаксично нечленовані речення слова-речення). Типи синтаксично нечленованих речень, їх значення і вживання.	4
<i>Неповні речення. Загальна характеристика простого ускладненого речення. Однорідні члени речення</i> 1. Уживання неповних речень у різних стилях мови. Відмежування неповних двоскладних речень від формально схожих з ними повних односкладних. 2. Еліптичні речення як особливий вид неповних речень. 3. Просте речення і висловлювання. Синтаксичне і актуальне членування речення. Основні функції порядку слів у простому реченні. 4. Пунктуація в реченнях з однорідними членами. 5. Стилїстичні особливості речень з однорідними членами.	4
<i>Відокремлені члени речення</i> 1. Синтаксичні умови відокремлення. 2. Морфологічні умови відокремлення. 3. Семантичні умови відокремлення, факультативне відокремлення. 4. Пунктуація при відокремлених членах речення. 5. Пунктуація при уточнюючих словах і зворотах.	4
<i>Вставні та вставлені конструкції. Звертання</i> 1. Вставлені слова, сполучення слів і речення; пунктуація при них. 2. Особливості пунктуації при звертанні. 3. Стилїстичні можливості звертання. Поняття про вокативні речення.	3

<p align="center">Змістовий модуль 7. Складне речення. Пряма і непряма і непряма мова. Пунктуація.</p> <p align="center"><i>Типи складного речення. Складносурядні речення</i></p> <p>1. Складне речення як змістова, структурна та інтонаційна єдність.</p> <p>2. Типи складносурядних речень за характером відношення. Синонімія й омонімія сурядних сполучників. Стилїстичне використання складносурядних речень.</p> <p>3. Складносурядні речення. Кома, крапка з комою, тире у складносурядних реченнях.</p>	4
<p align="center"><i>Складнопідрядні речення, їх структурні особливості</i></p> <p>1. Засоби оформлення зв'язку між підрядною і головною частинами. Розмежування сполучників і омонімічних з ними сполучних слів.</p> <p>2. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень з підрядними різних видів.</p> <p>4. Синонімія складнопідрядних речень з підрядними різних видів і простих речень з відокремленими другорядними членами.</p> <p>5. Кома, крапка з комою, інші розділові знаки між частинами складнопідрядних речень.</p>	4
<p align="center"><i>Безсполучникові складні речення</i></p> <p>1. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами.</p> <p>2. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами.</p> <p>3. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні.</p>	3
<p align="center"><i>Різновиди складних речень, в яких комбїнуються сполучниковий і безсполучниковий зв'язки. Перїод. Складне синтаксичне ціле.</i></p> <p>1. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Супідрядність і послїдовна підрядність (включення). Розділові знаки.</p> <p>2. Варіанти поєднання сурядно-підрядних конструкцій в українській мові.</p> <p>3. Складне синтаксичне ціле як синтаксична одиниця найвищого рівня.</p> <p>4. Абзац, його зв'язок зі складним синтаксичним цілим.</p> <p>5. Перїод, його синтаксична природа, особливості інтонаційного оформлення.</p>	4
<p align="center"><i>Пряма мова і слова автора. Непряма мова. Основи пунктуації сучасної української літературної мови</i></p> <p>1. Співвідношення форм прямої та непрямої мови.</p> <p>2. Різні типи зв'язку прямої мови з непрямою (авторською).</p> <p>3. Заміна прямої мови непрямою.</p> <p>4. Невласне пряма мова, її структурні особливості та застосування.</p>	4

5.Пунктуація української мови. Принципи української пунктуації. Основи пунктуації сучасної української літературної мови.	
6.Головні правила вживання розділових знаків. Використання розділових знаків з емоційно-стилістичною метою.	
Разом	140

6.РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

І семестр

Поточний контроль (мах = 40 балів)														Модульний контроль (мах = 60 балів)			Сума						
Модуль І														Модуль ІІ									
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4		МКР №1	МКР №2	МКР №3	100			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	Т 20	Т 1-8	Т9-14	Т15-20	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	20	20	

II семестр

Поточний контроль (маx = 40 балів)									Модульний контроль (маx = 60 балів)		Сума
Модуль I									Модуль II		
Змістовий модуль 5									МКР № 1	МКР № 2	100
T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	T28	T29	T21-T24	T25-T29	
5	5	5	5	4	4	4	4	4	30	30	

III семестр

Поточний контроль (маx = 40 балів)																	Модульний контроль (маx = 60 балів)		Сума	
Модуль I																	Модуль II			
Змістовий модуль 6									Змістовий модуль 7								МКР № 1	МКР № 2	100	
T30	T31	T32	T33	T34	T35	T36	T37	T38	T39	T40	T41	T42	T43	T44	T45	T46	T47	T30-T38		T39-T47
2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	30		30

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 - 100	Відмінно	Зараховано
82 - 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 - 74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 - 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К.Мойсієнко, О.В.Бас-Конененко, В.В.Берковець та ін. – К. : Знання, 2013. – 340 с. – (Університетський підручник).
2. Сучасна українська літературна мова: Морфологія: підручник / Л.А.Алексієнко, О.М.Зубань, І.В.Козленко; за ред. А.К.Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 524 с. – (Університетський підручник).
3. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис: підручник / А.К.Мойсієнко, І.М.Арібжанова, В.В.Коломийцева та ін.; за ред. А.К.Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 238 с. – (Університетський підручник).

Допоміжна література

1. Антисуржик : Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / [за заг. ред. О. Сербенської]. – Львів, 1994. – С. 12–38.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович. – К : Укр. книгарня, 1997. – С. 7–56.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич. – Львів, 1990. – С. 46–84.
4. Багмут А. Й. Інтонація як засіб мовної комунікації / А. Й. Багмут, І. В. Борисик, Г. П. Олійник. – К., 1980. – С. 22–31.
5. Багмут А. Й. Інтонація спонтанного мовлення / А. Й. Багмут, І. В. Борисюк, Г. П. Олійник. – К., 1985. – С. 13–16.
6. Багмут А. Й. Семантика і інтонація в українській мові / А. Й. Багмут. – К., 1991. – С. 6–58.
7. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. / Ф. С. Бацевич. – К. : Вид. центр «Академія», 2004. – С. 52–104.
8. Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія : [підруч.] / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К. : Либідь, 1993. – С. 4–156.
9. Бобир О. Етикет учителя : навч.-метод. посіб. / О. Бобир. – К. : Ленвіт, 2004. – С. 4–34.
10. Бобир О. В. Етикет учителя : навч.-метод. посіб. / О. В. Бобир. – К. : Слово, 2009. – С. 2–23.
11. Богдан С. К. Мовний етикет українців : традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – С. 6–85.
12. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. – Львів : Норма, 2005. – С. 34–42.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – С. 8–486.
14. Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток / В. Винницький. – Львів, 2002. – С. 3–34.

15. Волкотруб Г. Й. Стилістика ділової мови / Г. Й. Волкотруб. – К. : МАУП, 2002. – С. 23–29.
16. Волох О. Т. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Орфоєпія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір / О. Т. Волох. – К. : Вища шк., 1986. – С. 6–156.
17. Гриб В. П. Постановка мовного голосу / В. П. Гриб. – Луцьк, 2001. – С. 5–23.
18. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посіб. для студ. аграрних вищих навч. закладів та коледжів / Т. Б. Гриценко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 12–126.
19. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності : стилістика та культура мови / С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – С. 34–78.
20. Іванишин В. Мова і нація / В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький. – [Вид. 4-е, доп.]. – Дрогобич, 1994. – С. 3–45.
21. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – К. : Видавництво «Українська книга», 2004. – С. 23–234.
22. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики / С. Караванський. – Л. : БаК, 2006. – С. 23–189.
23. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський. – Л. : БаК, 2009. – С. 23–43.
24. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя / І. Комарова // Шлях освіти. – 2001. – № 1. – С. 8–46.
25. Корніяка О. Мистецтво гречності / О. Корніяка. – К., 1995. – С. 10–16.
26. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / [за ред. Н. Д. Бабич]. – Чернівці : Книги–ХХІ, 2005. – С. 15–86.
27. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К. : Каравела, 2008. – С. 3–234.
28. Мацько Л. І. та ін. Українська мова : посібник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко. – [2-е вид.] – К. : Либідь, 1996. – С. 3–87.
29. Мацько Л. І. та ін. Стилістика української мови : підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – С. 34–78.
30. Мацько Л. І. Культура фахової мови : навч. посібн. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – С. 2–256.
31. Меш Г. Ш. 10 уроків ораторської майстерності тим, хто вчиться виступати публічно / Г. Ш. Меш. – К., 1993. – С. 3–65.
32. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / В. О. Михайлюк. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – С. 4–54.
33. Непийвода Н. Практичний російсько-український словник. Найуживаніші слова і вислови / Н. Непийвода. – К. : Основа, 2000. – С. 3–98.
34. Огієнко І. Історія української літературної мови / І. Огієнко. – К. : Либідь, 1995. – С. 32–65.
35. Орфографічний словник української мови / [уклад. Головащук І. С.]. – К., 1994. – С. 3–486.
36. Орфоєпічний словник української мови. – К., 1995. – С. 2–598.

37. Полюга М. П. Словник антонімів української мови / [за ред. Л. С. Паламарчука]. – К. : Довіра, 1999. – С. 8–239.
38. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. – К. : Либїдь, 1993. – С. 9–198.
39. Пономарів О. Культура слова : мовностилїстичнї поради : навч. посїб. / О. Пономарів. – К. : Либїдь, 1999. – С. 12–68.
40. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спїлкування : навч. посїб. / Я. Радевич-Винницький. – К. : Знання, 2006. – С. 17–33.
41. Ревуцький Д. Живе слово / Ревуцький Д. – Львів, 2001. – С. 4–29.
42. Русанівський В. М. Історія української літературної мови / Русанівський В. М. – К., 2001. – С. 56–78.
43. Сагач Г. М. Золотослїв : навч. посїбн. / Г. М. Сагач. – К., 1993. – С. 23–57.
44. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посїб. / О. М. Семеног. – К. : «Академвидав», 2010. – С. 43–59.
45. Сербенська О. Культура усного мовлення : навч. посїб. / О. Сербенська. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – С. 3–49.
46. Скіпачевич О. В. Вчимо емоційно правильно сприймати художній текст / О. В. Скіпачевич // Почат. шк.– 1996. – № 12. – С. 56–68.
47. Словник труднощів української мови / [за ред. Єрмоленко С. Я.]. – К., 1989. – С. 32–125.
48. Словник-довїдник з культури української мови / [Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак]. – К. : Знання, 2006. – С. 2–235.
49. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посїб. / М. Стахів. – К. : Знання, 2008. – С. 11–23.
50. Струганець Л. В. Теоретичнї основи культури мови : навч. посїб. / Л. В. Струганець. – Тернопіль, 1997. – С. 9–19.
51. Українська мова : енциклопедія. – К., 2000. – С. 345–389.
52. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. – К. : Довіра, 2008. – С. 31–37.
53. Сучасна українська літературна мова : морфологія / [за заг. ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наук. думка, 1969. – С. 17–129.
54. Сучасна українська літературна мова : синтаксис / [за заг. ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наук. думка, 1972. – С. 56–77.
55. Сучасна українська мова / [за ред. М. Я. Плющ]. – К. : Рад. шк., 1994. – С. 111–186.
56. Сучасна українська літературна мова / [за ред. О. Д. Пономарева]. – К. : Либїдь, 1997. – С. 13–43.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

<p>Українське мовознавство</p>	<p>www.mova.info www.mova.org.ua www.mova.kiev.ua (філолого-літературознавчий сайт) www.novamova.iatp.org.ua (освітньо-інформаційний інтернет- проект оновлення української мови «Нова Мова») www.proling.com (лінгвістичний портал) www.liknep.com.ua www.linguide.com.ua (теорія і практика комп'ютерної лінгвістики) www.grad.kiev.ua/slovar/index.html (лінгвістична допомога) www.geocities.com/CoUegePark/4747/ukrlang.html (англомовний сайт з вивчення української мови) www.mova-historia.vlada.kiev.ua (історія української мови) http://lingresua.tripod.com:80/products/vymovaplus.htm http://www.proekt-ai.kh.ua/syntezy.htm (фонетика, синтезатори українського мовлення) http://ulif.org.ua/ulp (сайт українського мовно-інформаційного фонду НАН України) http://mova.kreschatic.kiev.ua (уроки української від газети «Хрещатик») http://pravopys.vlada.kiev.ua www.philolog.univ.kiev.ua</p>
<p>Словники: багатомовні перекладні, тлумачні, словники мовного етикету та культури мовлення тощо</p>	<p>www.slovyk.net (великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн, 207000 словникових статей та близько 18000 фразеологізмів) http://80.78.37.38 (лінгвістичний портал, частотний словник сучасної поетичної лексики української мови, електронний підручник української мови. Комп'ютерний тезаурус) www.ulif.org.ua (словники України наживо: словозміна, синонімія, антонімія, фразеологія) www.pereklad.kiev.ua (сайт Лабораторії наукового перекладу) http://ukrskor.info (словник скорочень наживо) http://litopys.org.ua (електронна версія енциклопедії «Українська мова») http://dict.linux.org.ua/dict (англо-український переклад) http://www.webber.net.ua/NEWDICT/ (національна програма «Словники України») http://www.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/ (англо-французько-український тлумачний словник української мови)</p>
<p>Електронні бібліотеки</p>	<p>www.lib.com.ua www.library.org.ua www.litopys.org.ua www.book-courier.com.ua (інформаційно-літературний ресурс) www.ukrlibworld.kiev.ua</p>
<p>Комплексні лінгвістично-культурологічні сайти</p>	<p>www.ukrlife.org www.brama.com www.uaportal.com www.slovyk.org (потужний лінгвістичний Інтернет-проект «Весна») www.geocities.com www.ukrcenter.com (комплексний освітньо-інформаційний ресурс)</p>

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Види словосполучень (синтаксичні, фразеологічні, лексичні).
2. Типи словосполучень за характером стрижневого слова.
3. Типи синтаксичних відношень у словосполученні.
4. Види синтаксичного зв'язку між залежними і підпорядковуючими словами у словосполученні.
5. Речення – основна синтаксична одиниця. Основні ознаки речення.
6. Основні ознаки речення. Синтаксичне і актуальне членування речення.
7. Речення і судження. Основні функції порядку слів у простому реченні.
8. Типи речень за метою висловлювання. Стверджувальні і заперечні речення.
9. Двоскладні й односкладні неповні речення. Їх функції та структурні різновиди.
10. Головні члени – підмет і присудок – як предикативний центр простого двоскладного речення.
11. Складений підмет, способи його вираження.
12. Простий підмет, способи його вираження.
13. Простий дієслівний присудок, способи його вираження.
14. Складений дієслівний присудок.
15. Складений іменний присудок.
16. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта. Прямий додаток, способи його вираження.
17. Непрямий додаток. Придієслівні і приіменні додатки
18. Означення як синтаксичне вираження атрибута. Узгоджені означення, способи його вираження.
19. Неузгоджене означення. Способи його вираження.
20. Прикладка як особлива форма означень.
21. Обставини як синтаксичне вираження різних ознак і відношень дії або стану. Види обставин за значенням і способом вираження.
22. Другорядні члени речення, їх зв'язок з головними членами.
23. Односкладні речення. Типи односкладних речень.
24. Означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові речення, способи вираження в них головного слова.
25. Безособові речення. Способи вираження в них головного члена.
26. Інфінітивні речення. Номінативні речення.
27. Еліптичні речення як особливий вид неповних речень.
28. Однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності.
29. Пунктуація в реченнях з однорідними членами.

30. Уточнюючі слова і звороти в складі простого речення. Пунктуація при них.
31. Загальна характеристика простого ускладненого речення.
32. Відокремлені члени речення. Умови відокремлення. Пунктуація при відокремлених означеннях, прикладка.
33. Поняття про складне речення як про змістову, структурну та інтонаційну єдність. Відмінність складних речень від простих у будові. Типи складного речення.
34. Складне речення як синтаксична одиниця. Визначальні граматичні та семантичні ознаки складного речення.
35. Складнопідрядні речення – конструкції двочленної будови.
36. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень.
37. Сурядний, підрядний зв'язок у складному реченні. Безсполучниковий зв'язок між частинами складного речення.
38. Різновиди складносурядних речень.
39. Складносурядні речення, їх структурні особливості і засоби зв'язку між частинами.
40. Складнопідрядні речення – конструкції одночленної будови. Розмежування сполучників і сполучних слів.
41. Складнопідрядні речення з підрядними умовними, наслідковими, допустовими.
42. Складнопідрядні речення з підрядними порівняльними, місця, часу, мети, причини.
43. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
44. Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю, з кількома підрядними мішаного типу.
45. Складні речення з супідрядністю і підрядністю, їх визначальні ознаки.
46. Складнопідрядні речення з однорідною, неоднорідною, різночленною супідрядністю.
47. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами
48. Безсполучникові складні речення, їх граматична природа і відмінність від сполучникових.
49. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами.
50. Різновиди складних речень, в яких комбінуються сполучниковий і безсполучниковий зв'язок.
51. Складні синтаксичні цілі (надфразові єдності), граматичні засоби їх організації та оформлення. Абзац.
52. Період, його синтаксична природа і особливості інтонаційного оформлення. Пунктуація в періоді.

53. Основи пунктуації сучасної української літературної мови. Система розділових знаків.

54. Пряма і непряма мова. Вільна непряма мова.